

Liturgie voor de (online) viering van zondag
14 november 2021, 10.00 uur, 9e van de herfst; 2^e van de Voleinding

Voorganger: ds. Peter van der Schans
Lector: Gratia Kraaijeveld
Organist: Jan de Geus

Thema: Juist hier ontvang je eeuwig leven
Bijzonderheden: We vieren het Heilig Avondmaal

**Protestantse
Kerk**

Protestantse gemeente te IJsselstein

Viering beschikbaar om:

10.00 uur op www.kerkdienstgemist.nl

Na de dienst ook beschikbaar op www.pgij.nl

Heeft u iets voor de voorbeden in deze dienst?

Mail het naar E dienen@pgij.nl Dan krijgt het een plekje in deze dienst.

- De Paaskaars brandt
- Orgelspel vooraf: Jesu, meine Freude - J.G. Walther (1684-1748)
- Welkom door de voorganger

Goede morgen!

We gaan er van uit dat een kerkdienst op de manier zoals we die sinds vorige week houden kan na de informatie van de persconferentie van de regering. We zitten op anderhalve meter en dragen mondkapjes bij verplaatsingen. Straks bij het uitdelen van brood en wijn zullen we dat ook doen.

Voor andere activiteiten op zondag en activiteiten door de week gelden andere maatregelen:

- Geen gebruik van het gebouw na 18:00 uur, geen verhuur, geen vergaderingen tenzij samenkost strikt noodzakelijk is.
- Gebruik overdag kan, met coronatoegangscontrole, mondkapje bij verplaatsing en zitplaatsen.

Verder weer zoveel mogelijk thuiswerken en digitaal vergaderen.

Dat alles houdt in dat de Gespreksgroep Mariënstein van morgenavond sowieso is afgelast. En dat andere bijeenkomsten ook worden afgelast dan wel digitaal zullen zijn.

Vandaag vieren we ook het Avondmaal.

Laten we ons toewijden met gebed en orgelspel.

AAN HET BEGIN

- Toewijding door stil gebed en orgelspel: Wo Gott zum Haus nicht gibt sein Gunst - Johann Christoph Bach (1642-1703)
- We gaan staan
- Groet en bemoediging
- We zingen (intochtslied): Psalm 100:1 en 2
- We gaan zitten
- Smeekgebed, besloten met het gezongen *'Heer, ontferm U!'*

Here God,
 het wordt allemaal nog niet beter in onze samenleving.
 Corona blijft hardnekkig en slaat opnieuw toe.
 En we doen ons best
 om ons er tegen te beschermen
 met allerlei maatregelen.
 Maar de rek is er uit.
 Begrip verdwijnt.
 Boosheid en wanhoop nemen toe.
 Mensen en groepen staan steeds meer tegenover elkaar.
 Heer, help ons in onze nood.
 Ontferm u over ons!

Here God,
 het wordt ook lastiger om leiding te geven in deze wereld.
 Onze leidinggevendenden hebben maar weinig krediet.
 Ze worden gewantrouwd en afgebrand.
 En sommigen zijn alleen maar bezig met hoe ze over komen.
 Of hoe ze er zelf beter van worden.
 Heer, geef ons goede herders!
 Herders die zich werkelijk over ons ontfermen!

Here God,
 het is ook moeilijk om te geloven
 in U, in de Zoon en de Geest.
 Onze samenleving is zo veelzijdig;
 er zijn zoveel andere mogelijkheden.
 En er is zoveel dat op ons af komt;
 dat botst met ons vertrouwen
 in een Koninkrijk van U;
 in een eeuwig leven.
 Nood en dood,
 in allerlei soorten en maten.
 Heer, laat ons niet los!~
 Daarom bidden en zingen we samen:
 Heer, ontferm U! (3x)

- We zingen als loflied: Psalm 95:1 en 3

DIENST VAN HET WOORD

- Gebed om de opening van het Woord

Here God,
 geef ons vanmorgen ook uw woord.
 Open het voor ons.

Hier in de kerk,
 bij de nevendienst
 en bij mensen thuis en overal.
 En Heer, maak ons
 door uw woorden
 en door brood en beker
 tot een instrument van uw vrede.
 Laat ons waar haat is, liefde zaaien
 waar twijfel is, geloof
 waar wanhoop is, hoop
 waar duister heerst, licht
 waar iemand bedroeft is, vreugde.
 Laat ons niet zoeken om getroost te worden,
 maar om te troosten
 niet om begrepen te worden,
 maar om te begrijpen
 niet om bemind te worden,
 maar om te beminnen.
 Want door te geven ontvangen wij
 en door te vergeven krijgen wij vergeving
 en door te sterven worden wij
 tot eeuwig leven geboren.
 Amen.

(uit: *Bid Luister Leef; op basis van Franciscus van Assisi , 1182-1226*)

- Moment met de kinderen

Een goede beoordeling

Johannes krijgt in een bijzondere droom de opdracht om aan zeven kerken een brief te schrijven, waaronder de kerk in Efeze. In elke brief krijgt de kerk een beoordeling.

Aan de slag:

- Voer een gesprekje met de kinderen waarin je hun vraagt waar ze hun kerk of gemeente een compliment voor zouden willen geven. Wat doen de gemeenteleden heel goed? Hebben de kinderen ook verbeterpunten? Wat zou er anders kunnen?
- Vraag de kinderen concreet naar de volgende punten over jullie kerk of gemeente: Houden de gemeenteleden het goed vol om hun best te doen? Houden de gemeenteleden het geloof in God goed vol? Is volgens de kinderen God de belangrijkste in het leven van de mensen in de gemeente?
- Vertel de kinderen dat het vandaag gaat over een brief die Johannes aan de kerk in Efeze schrijft. Hij vertelt in de brief dat de mensen het geloof goed volhouden en dat ze erg hun best doen. Maar hij heeft ook kritiek in de brief: God en Jezus moeten weer de belangrijkste worden in hun leven.
- Wat er nog meer in de brief staat, horen de kinderen in de kinderdienst.

- We zingen met de kinderen: Lied 385:1 en 3
- Het licht wordt door de kinderen meegenomen
- Schriftlezing: Johannes 10:22-30 (NBV21)
- We zingen: Psalm 65:1 en 2
- Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

In de Bijbel wordt niet zo vaak verteld in welk seizoen een bepaald verhaal zich afspeelt. In dit geval wel: het was winter. Mogelijk was dat ook de reden, dat Jezus in de zuilengang van Salomo was. Het was een overdekte hal, die beschutting bood bij slecht weer. Hij was gebouwd op fundamenteën uit de tijd van koning Salomo, vandaar dat hij zo genoemd werd. De gang werd vaker gebruikt als plek van samenkomst.

Het was ook de tijd van het feest van de Tempelwijding. Het gaat om een feest, dat niet uit de tijd van Mozes stamt. Maar het is van een veel latere datum, van de tijd van de Makkabeeën. In de periode 168-165 voor Christus hebben de Syriërs onder leiding van Antiochus IV Epiphanes het land bezet. Ze hebben de tempel ontwijd door er een beeld van hun god Baal of wel in het Grieks van Zeus (= *ba'al hasjamajim*) op het altaar te zetten. Het wordt de gruwel van de verwoesting genoemd (Daniël 9:27, 11:3; Matteüs 24:15).

De tempel is niet zomaar een gebouw. Het is een heilige plaats. Soms wordt er gezegd: 'De tempel is een soort kerk.' Daar zit wel wat in, maar toch is het ook heel iets anders. Zeker voor protestantse kerken geldt, dat het gebouw zelf niet zo'n bijzondere status heeft als de tempel voor Joden. Een protestantse kerk is een bijzondere plek, omdat er iets gebeurt – als er niets gebeurt, is het in zekere zin gewoon een gebouw. Bij katholieke kerken ligt dat iets anders: daar heeft ook het gebouw zelf, en het altaar in het bijzonder, een gewijde status. Maar ook dat is nog niet hetzelfde als die tempel in Jeruzalem. Er zijn duizenden kerken, maar van de tempel is er maar één. En vandaag de dag is er zelfs helemaal geen. Er is alleen nog maar een stuk muur over, de Klaagmuur.

Judas de Makkabeeër en zijn broers reinigden de tempel in 164 voor Christus. En ze vierden acht dagen feest. In overleg met de volksvergadering geven ze aan, dat het feest jaarlijks gevierd moet worden. Het feest van de tempelwijding.

Gaandeweg dit feest werden alle tempelwijdingen herdacht. Fakkels werden ontstoken om de nacht te verlichten. Later heet het feest ook wel Chanoeka.

Bij de herinwijding van de tempel werd een klein kruikje gewijde olie gevonden. Daarmee kon de grote zevenarmige Menora maar één dag branden. Maar na één dag bleek het kruikje plotseling weer vol te zijn, en de dagen daarna weer. Door dit wonder was het ene kruikje genoeg voor acht dagen. En acht dagen waren voldoende om nieuwe olie te persen en te wijden voor de periode daarna. Nu brandt in ieder huis op dit feest de achtarmige Chanoeka kandelaar. Op den duur werd het offervuur mede herdacht. Dan gaat het om de lamp die als teken van het wonen van God bij de mensen eeuwig brandde in het allerheiligste van de tempel.

Bij dat heilige gebouw, tijdens het tempelwijdingsfeest, loopt Jezus in de tempel. En er ontstaat weer een discussie met de aanwezige Judeeërs. Ze omsingelen hem als het ware. En wéér is het een heel pittig debat. In dit twistgesprek kan Jezus ook hier iets verkondigen over zichzelf. Hij openbaart iets van zichzelf, over zijn missie en zijn identiteit.

De Judeeërs willen het nu wel eens klip en klaar weten. *“Als U de messias bent, zeg het ons dan ronduit.”* Is Jezus de gezalfde van God?

Jezus geeft als antwoord, dat hij er al over gesproken heeft. Maar dat ze hem met zijn antwoord niet geloven. Jezus verwijst naar de herder die zijn schapen kent en nooit verloren laat gaan. Dan gaat het om God en om Jezus de goede herder. Niemand kan de kudde uit de handen van God roven. Jezus geeft dankzij God de schapen eeuwig leven.

En daar voegt hij aan toe: “... *de Vader en Ik zijn één.*” God en Jezus zijn één en dezelfde herder. Jezus bedoelt niet: “Wij zijn het eens.” En ook bedoelt hij niet: “Wij zijn één en dezelfde.” Er is geen identificatie of vereenzelviging van de zoon met de Vader. Dat kan ook volgens de Joodse geloofsbelijdenis niet. De HEER alleen is God.

Jezus bedoelt wel: Ik ben helemaal op en top geaccrediteerd, bevoegd gemaakt door God. Ik heb een morele en geestelijke eenheid met God. Ik ben de gevolmachtigde gezant van God.

Jezus is zijn spiegelbeeld. Jezus is Gods gezicht.

De Judeeërs zien en horen die uitleg als provocatie. Als Godslastering. Zij gaan er van uit dat Jezus zich gelijk stelt aan God.

Als je gelooft, dat Jezus de Zoon van God is, klopt het: Jezus is de Heilige van God in het heiligdom. Of in het ‘huis van mijn Vader’, zoals Jezus het zelf bij Lucas omschrijft (Lucas 2:49). Maar voor de mensen die aanstoot nemen aan zijn optreden, is het natuurlijk des te aanstootgevender, dat Jezus uitgerekend dáár in de tempel zegt, dat hij en de Vader één zijn.

De tempel is de plek waar het volk God mag ontmoeten. Maar zo’n aards huis is kwetsbaar en vergankelijk. De tempel werd diverse malen verwoest en ontwijd. Daaraan herinnert nu net ook het Chanoekafeest. Vandaag bevindt Jezus zich daar, in de tempel. Of moeten we zeggen: de ware, de ‘levende’ tempel is Hijzelf (vgl. Joh. 2,21)? Hij is voorgoed en voluit de plaats waar wij God vinden. In Jezus is de nieuwe tempel aangebroken en gewijd. De vraag die uit het evangelie tot ons komt, is: willen wij dat geloven? Staan wij open voor de Messias? Hoe treden we Hem tegemoet? Afwerend of aandachtig? Gesloten of toegankelijk?

Johannes maakt duidelijk wat je van Jezus kunt verwachten. Juist hier, vanuit de tempel en met Jezus ontvang je het eeuwig leven.

Daarbij gebruikt Jezus weer het beeld van de herder. Jezus verwijst naar de traditie van God en de koning als herders in het Oude Testament (Joh. 10:26-30; vgl. Jer. 23:1-4; Ez. 34; Ps. 23, e.a.). Er zijn boze en slechte herders die het volk laten verkommeren. God en Jezus, die dus één is met God, geeft als de Goede Herder zijn schapen een goed en veilig leven (Joh. 10:1-18). Nu zijn de schapen het brandpunt (10:26). De boze herders, zoals onder de Judeeërs, hebben alles gezien, gehoord en meegemaakt van wat Jezus zegt en doet. Maar zegt Jezus: als schapen van een andere kudde ‘willen jullie niet geloven’.

Wie gelooft wel, wie niet, en hoe komt dat? Het is een argeloze constatering van Jezus, toch blijft het een bitter raadsel. Er kan van alles meespelen of achter zitten.

Als ‘oplossing’ voor dit raadsel is in de loop van eeuwen de (dubbele) predestinatie geconstrueerd met ook deze tekst als bewijsplaats. Dat wil zeggen: God heeft van te voren ooit al bedacht en beslist wie geloven en wie niet. Wie tot de kudde van Jezus horen en wie niet. Wie tot zijn schapen behoren en wie niet. Maar die ‘oplossing’ doet geen recht aan de veranderbare trouw van God. En ook niet aan de vrijheid van mensen. Als God alles al van te voren besloten heeft – wat doet ons leven er dan toe? Wat sta ik hier dan te verkondigen? Wat zou het voor verschil maken?

Hoe dan ook, Jezus geeft zijn schapen ‘eeuwig leven’ (Joh. 10,28). In de andere evangeliën gaat het vaker over het Koninkrijk van God. Bij Johannes wordt er over ‘eeuwig leven’ gesproken. Pas verderop in het evangelie van Johannes wordt er meer van gezegd. In hoofdstuk 17. Dat is het hogepriesterlijke gebed dat Jezus bidt. Als we mee luisteren bij het bidden horen we: “*Het eeuwige leven, dat is dat zij U kennen...*” (Joh. 17,3).

Dat betekent innige verbondenheid met God. Dankzij Jezus. Kennen niet als een intellectueel iets. Een dogma, een geloofstekst van uit het hoofd of zo. Maar kennen als in een relatie, als iets van hart en handen. Zoals er een eenheid is tussen God en de zoon, zo mag er ook een eenheid zijn tussen Jezus en ons.

Paulus zegt: “*23 Maar u bent van Christus en Christus is van God.*” (1 Korintiërs 3)

Dat mag ons dragen in elke situatie, in elke tijd.

Amen.

- Meditatief moment: orgelspel: Praeludium et versus secundi toni - Anoniem (Oostenrijk ca 1710)
- We zingen: Lied 653:6 en 7
- Intussen komen de kinderen van de nevendienst terug.

DIENST VAN DE TAFEL VAN DE HEER

- Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed
- Nodiging
- Delen van de bloemengroeten
- Inzameling van de gaven:
- 1^e collecte: voor sterke en weerbare vrouwen in Guatemala, via Kerk in actie.
- 2^e collecte: College van Kerkrentmeesters

Het is nu nog alleen aan de uitgang van de kerkzaal mogelijk om uw gaven te delen. Daarnaast kunt u in de kerk en thuis ook digitaal bijdragen. We vragen dat in het volle besef van onzekerheden bij gemeenteleden, ook op financieel gebied. Twee manieren om uw bijdrage te doen:

- U kunt uw bijdrage overmaken op de rekening van het College van Diakenen: NL43 RABO 0159 278 325 t.n.v. Diaconie Protestantse gemeente IJsselstein
- U kunt bijdragen via deze QR code.

Wij danken u van harte voor uw gift!
Namens het College van Diakenen en het College van Kerkrentmeesters:
Jannie Schimmel en Daniëlle van den Houten.

- Zingen van een geloofsbelijdenis (staande): Lied 344
- Tafelgebed:

v.: Heer, God,
Die wij kennen als een Vader,
die zichzelf ter sprake bracht
in een mensenkind,
een broeder -
*a.: U, louter licht
en bron van eeuwig leven,
wij zegenen U!*
v.: Want U hebt ons beschaamd
met uw goedheid, uw liefde.
U vult onze leegte met overvloed.
U roept ons tot leven met nieuwe namen.
*a.: U, louter licht
en bron van eeuwig leven,
wij zegenen U!*
v.: Zo vaak heeft uw liefde
al vrucht gezet in mensen;

met hen en met alles,
 wat ademt van genade
 zingen wij hier:

- We zingen: Lied 413:1 en 2

1. Grote God, wij loven U,
 Heer, o sterkste aller sterken!
 Heel de wereld buigt voor U
 en bewondert uwe werken.
 Die Gij waart te allen tijd,
 blijft Gij ook in eeuwigheid.

2. Alles wat U prijzen kan,
 U, de Eeuwige, ongeziene,
 looft uw liefde en zingt ervan.
 Alle engelen, die U dienen,
 roepen U nooit lovensmoe:
 'Heilig, heilig, heilig' toe!

Tafelgebed:

v.: Wij zegenen U
 om het hoge Woord van den beginne,
 dit Licht in ons duister,
 dit brood uit de hemel,
 de Zoon naar uw hart,
 gezonden opdat wij allen U kennen,
 voorgoed zullen leven,
 gekozen tot vrienden.
 a.: *Hij, Licht uit Licht,*
woord van den beginne,
Jezus Messias!
 v.: Hij, vrucht uit de schoot van uw volk Israël,
 de wijnstok op wie wij allen zijn geënt.
 Uw liefde voor Hem is de bron waaruit wij drinken.
 Hij opent ons de ogen,
 is het Licht dat ons vooruit gaat.
 a.: *Hij, ware herder,*
woord van den beginne,
Jezus Messias!
 v.: Hij heeft zich gegeven, verloren als graan
 gezaaid in de aarde, belofte van toekomst,
 Hij was in de wereld, Hij stierf aan de nacht.
 Geen grotere liefde:
 zijn laatste adem gaf ons het leven.
 Hij was als brood, gebroken, gedeeld,
 levend brood:
 zijn lichaam voor ons.
 Hij werd onze beker,
 een overvloed van bruiloftswijn:
 zijn bloed voor ons.
 Wij gedenken zijn dood, wij vieren het leven:

hier reiken wij elkaar wat Hij ons gaf.

a.: *Hij, Lam van God,*

brood uit de hemel,

Jezus Messias!

v.: Erfgenamen van zijn vrede,

wij, voorgoed genoemd zijn lichaam,

dat wij woning zijn voor U.

Dat wij ranken van zijn hart zijn, vruchten dragen,

die hemel en aarde verheugen.

a.: *U, louter licht*

en bron van eeuwig leven,

wij zegenen U!

- We bidden het Onze Vader

Onze Vader die in de hemelen zijt,

uw Naam worde geheiligd;

uw Koninkrijk kome;

uw wil geschiede

gelijk in de hemel also ook op aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood,

en vergeef ons onze schulden,

gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren,

en leid ons niet in verzoeking

maar verlos ons van de boze.

Want van u is het Koninkrijk

en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid.

Amen.

- We wensen elkaar de vrede van Christus toe

- Uitdelingswoorden

Jezus neemt het **brood** in zijn handen.

Hij dankt God voor het eten.

Hij breekt het brood in stukjes

en deelt het uit.

Hij zegt:

"Neem dit brood en eet ervan.

Het is mijn lichaam.

Zo geef Ik mijn leven aan jullie."

Dan neemt Hij de beker met **wijn**

en dankt God.

Hij geeft de beker door aan zijn leerlingen.

Hij zegt:

"Neem deze beker en drink eruit.

Het is mijn bloed.

Zo geef Ik mijn leven aan jullie.

Je zonden worden nu vergeven.

Je hoort helemaal bij God."

- Gemeenschap van brood en beker. Intussen luisteren we naar orgelspel: Freu dich sehr, o meine Seele - Johann Pachelbel (1653-1706)

- Dankgebed

AAN HET EINDE

- Wie dat wil kan de kinderen uit de crèche halen
- We zingen het slotlied (staande): Lied 23b:1, 4 en 5
- Uitzending en zegen
- We zingen: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)
- Orgelspel na de dienst: *Mach's mit mir, Gott, nach deiner Güt* - J.G. Walther